

OHJAAJA OPETTAJANA VAI OPETTAJA OHJAAJANA?
Työraportti eräästä musikaalista

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

Muusikko AMK

Musiikkiteatterin suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö

Kevät 2008

Suvi Marianne Halinen

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikkiteatterin koulutusohjelma

HALINEN, SUVI: Ohjaaja opettajana vai opettaja ohjaajana?

Musiikkiteatterin opinnäytetyö, 26 sivua, 1 liite

Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Tämä on taiteellis-toiminnallinen opinnäytetyö, joka käsittelee työraporttini kautta musiikkiteatterin työtehtävien vaihtelevuutta ja työtilanteissa eteen tulevia ongelmia.

Opinnäytetyön taiteellisena osana on musikaaliohjaukseni taidepainotteiseen lukioon, jonne ohjasin syksyllä 2007 musikaalin West Side Story. Tämä produktio on dokumentoitu liitteeksi kirjalliseen raporttiin.

Raportissa kuvaan produktion työprosessin ja pohdin työtehtäviäni ohjaajana ja opettajana. Raportissa pyrin kuvaamaan musiikkiteatterin koulutusohjelmasta valmistuvan ammattilaisen kohtaamia ongelmia työkentällä sekä pohtimaan ammatti-identiteetin muodostumista. Tässä tarkoituksessa käytän apuna Teatterialan työehtosopimuksen säädöksiä sekä omaa työprosessiani. Tämän työn tarkoituksena on herättää keskustelua musiikkiteatterin työtehtävistä ja musiikkiteatterin alalla työskentelevien oikeuksista työtilanteissa.

Avainsanat: musiikkiteatteri, opettajuus, teatteriohjaajat, ammatti-identiteetti

Lahti University of Applied Sciences

Faculty of Music

HALINEN, SUVI: Director as an teacher or teacher as an director?

Dissertation for musical theatre degree programme, 25 pages, 1 appendix

Spring 2008

ABSTRACT

This dissertation has an artistic-functional structure and it concentrates to musical theatre's working environment and its controversial nature. Especially I am focusing to the alternating tasks, problems and challenges that one is facing when acting as a director for a musical theatre production.

The artistic part of this dissertation is direction of a classical musical *West Side Story*, which was played at fall 2007. The actors were students at artistic line of Lahti high school. The documentation of this production can be found at appendix.

The dissertation itself will describe the production as a process and has a discussion about my feelings as a director and teacher. The essence of this dissertation is about the professional identity and how it is formed. What kind of support my education will give me and what I have to fight over. The aim of this dissertation is to be as a starting point for future discussions over musical theatre professionals' professional status – what they are entitled and what they should be.

Keywords: musical theatre, leadership, professional identity, theatre directors

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 WEST SIDE STORY	2
2.1 Musikaalin tiedot	2
2.2 Musikaalin juoni	2
3 PROSESSIN KÄYNNISTYMINEN	3
3.1 Työryhmän valinta	3
3.2 Tekstin valinta ja työjako	4
3.3 Esityksen sovittaminen	5
3.4 Roolivalinnat	6
3.5 Esityspaikan valinta	7
3.6 Esitysten ajankohdan valinta	8
4 AIKATAULU	9
4.1 Aikataulun laadinta	9
4.2 Harjoitusaikataulussa pysyminen ja ongelmat	13
5 HARJOITTELU	14
5.1 Harjoittelun eteneminen ja sujuvuus	14
5.2 Ryhmäytyminen	16
5.3 Tilan käyttö	16
6 OHJAAJA VAI OPETTAJA?	18
6.1 Ammatti-identiteetti	18
6.2 Palkkaus	20
7 PRODUKTION TULOKSEN ARVIOINTI	21
7.1 Esitykset	21
7.2 Oma arviointi	21

8 POHDINTA	22
LÄHTEET	25

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on työraportti West Side Story -musikaalin tekoprosessista. Opinnäytetyö käsittelee musiikkiteatterin moninaisia työtehtäviä ohjaajan ja opettajan näkökulmasta. Raportti käy dialogia Teatterialan työehtosopimuksen kanssa ja dialogi ilmentää konkreettisen työn ja ammatin valtakunnallisesti sovittujen sääntöjen eroa osoittaen, millaisten ongelmien eteen työkentällä saattaa joutua. Olen kohdannut työtehtävissäni tilanteita, joissa en itsekään tiedä, olenko ohjaaja vai opettaja, vai jotain ihan muuta. Käsitelen raportissa ohjausprosessiani taidepainotteisessa lukiossa ja opettamani ryhmän työvaiheita. En siis käsittele produktiota työryhmän muiden jäsenten näkökulmasta, enkä heidän opettamiaan ryhmiä. Käytän raportissa työnimikkeitä oikeiden nimien sijaan, koska opinnäytetyö tarkastelee musiikkiteatterin työtehtävien ongelmia yleisesti.

Tämän työn tarkoitus on myös tarkastella ammatti-identiteettini puuttumista ja sen kehittämistä muuttuvissa työtehtävissä. Lähdin pohtimaan ammatti-identiteettiäni ja sen kehittymistä työskenneltyäni teatterin ammattikentällä mitä erilaisimmissa työtehtävissä ennen valmistumistani Lahden ammattikorkeakoulusta Musiikin laitokselta. Valmistun musiikkiteatterin suuntautumisvaihtoehdosta ja ammattinimikkeekseni tulee Muusikko AMK. Koulutus suuntautuu teatterin ja musiikin yhdistämiseen ja opettaa teatterin työskentelytapoja. Käytännössä musiikkiteatterin työkenttä kattaa kaiken opettamisesta näyttelämiseen ja ohjaamiseen. Hankalissa työtilanteissa työntekijät yleensä voivat turvautua ammattiliittojen sääntöihin ja apuun, mutta työskennellessäni teatterin sekatyömiehenä se on mahdotonta. Ammattinimikkeen mukaan ammattiliittoni olisi Muusikkojen liitto, mutta moninaisten työtehtävien vuoksi ei kyseinen liitto pysty puuttumaan töitäni koskeviin epäkohtiin. Koen, että teatterialan liitot voisivat olla sopivampi turvaamaan toimenkuvaani. Tämän vuoksi käytän raportissani apuna Teatterialan työehtosopimuksen säädöksiä. Olenko minä opettaja vai ohjaaja, jos minut ”Muusikko AMK”, palkataan ohjaamaan produktio kouluun ja mitkä ovat tuolloin minun oikeuteni työtilanteissa?

2 WEST SIDE STORY

2.1 Musikaalin tiedot

West Side Storyn on käsikirjoittanut Arthur Laurents ja säveltänyt Leonard Bernstein. Musikaalin on sanoittanut Stephen Sondheim ja alkuperäisen teoksen ohjasi ja koreografioi Jerome Robbins. Ensi-iltansa West Side Story sai 26.9.1957 Broadway Winter Garden -teatterissa New Yorkissa. West Side Story oli aikansa suosituimpia musikaaleja, ja sitä esitetään edelleenkin ympäri maailmaa. Suomessa musikaali sai ensi-iltansa 13.6.1962 Svenska teatern i Helsingforsissa, ja siitä lähtien se on ollut Suomessa erittäin suosittu sekä ammatti- että harrastaja-teattereiden keskuudessa. Musikaali filmatisoitiin vuonna 1961. (*KUVIO 1.*)

KUVIO 1

2.2 Musikaalin juoni

West Side Story kertoo kahdesta jengistä, amerikkalaisista ja puertoricolaisista. Viisikymmentäluvun amerikkaan sijoittuvan tarinan päähenkilöt, amerikkalainen Tony ja puerto ricolainen Maria, rakastuvat kesken jengien välien selvittelyjen ja tapahtumat etenevät tuhoisin seurauksin. Marian veli Bernardo tappaa jengien tappelussa amerikkalaisten pomon Riffin, jonka jälkeen Tony tappaa vahingossa Bernardon. Tilanne kärjistyy kun Tonylle valheellisesti kerrotaan, että Maria on kuollut. Tony lähtee etsimään puertoricolaisia ja tulee ammutuksi puertoricolaisten toimesta suoraan Marian eteen. Tarinan pohjalta voi löytää William Shakespearen näytelmän Romeosta ja Juliasta.

3 PROESSIN KÄYNNISTYMINEN

3.1 Työryhmän valinta

Teatterialan työehtosopimus kuvaa teatterityöryhmää ja sen muodostumista seuraavanlaisesti:

”Esityksen valmistamiseksi muodostetaan työryhmä. Sen johtajana toimii ohjaaja/koreografi. Lisäksi siihen kuuluvat skenografi, näyttelijöitä ja/tai tanssijoita/sirkustaiteilijoita sekä tarvittaessa kirjailija, dramaturgi, säveltäjä tai kapellimestari, valo- ja äänisuunnittelija, tuotantosihteeri sekä muita tarpeellisia työntekijöitä. Ohjaaja/koreografi vastaa työryhmän muodostamisesta.” (Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, 1§.)

Valmistamamme produktion työryhmä koostui koulun omista opettajista sekä ulkopuolisista tuntiopettajista. Kun kyseessä oli kouluproduktio, koulu pyrki käyttämään produktion valmistamiseen mahdollisimman paljon koulun sisäistä henkilökuntaa. Niihin tehtäviin, joihin koululta ei löytynyt opettajaa, palkattiin ulkopuoliset tuntiopettajat.

Minut pyydettiin produktion ohjaajaksi, sillä olin ohjannut kyseiselle koululle jo kaksi aiempaa esitystä, joista toinen oli myös suuri musikaali. Produktion kapellimestarina toimi koulun musiikinopettaja, kuten edellisessäkin musikaalissa. Aikaisempien kokemusten perusteella uskoimme pystyvämme parantamaan prosessia ja ennakoimaan eteen tulevia ongelmia. Tämän vuoksi halusin ehdottomasti tähän musikaaliin koreografin. Edellisestä musikaalista oppineena tiesin koreografioiden olevan liian suuri vastuu oppilaille näin suuressa musikaalissa. Koreografiksi palkattiin ulkopuolinen tanssinopettaja. Puvustus ja laulunopetukset hoituivat koulun omien opettajien voimin. Tekniikan ja lavastuksen opettajat puolestaan palkattiin ulkopuolisina opettajina mukaan. Kaikki mukana olevat opettajat olivat olleet joko koulun omissa teatteriproduktioissa tai ammattiteatteriproduktioissa mukana. Tässä produktiossa opettajia oli yhteensä kahdeksan: ohjaaja, kapellimestari, koreografi, kaksi laulunopettajaa (pojille ja tytöille omansa), puvustaja, lavastaja ja teknikko.

3.2 Tekstin valinta ja työjako

Sopivan musikaalin löytäminen nuorille oppilaille ei ole aina helppoa. Rooleja on oltava tarpeellinen määrä ja musiikissa tarpeeksi soitettavaa orkesterille. West Side Storyyn päädyttiin sen musiikin haasteellisuuden ja roolihenkilöiden iän vuoksi. Tässä musikaalissa oppilaat pääsivät esittämään itsensä ikäisiä roolihenkilöitä.

Musikaalin esitysoikeuksien haku tapahtui Nordic Drama Corner oy:n eli Näytelmäkulman kautta. Näytelmäkulma on suomalainen näytelmäagenttuuri, joka neuvottelee kansainvälisten agenttien kanssa esitysten oikeuksien hinnoista ja esitysluvista sekä valvoo käytännössä esitysten pysymistä sovitussa rajoissa. Oikeudet esitysten suomennoksiin ja dramatisointeihin ovat myös neuvoteltavissa Näytelmäkulman kautta. Tähän produktion Näytelmäkulmalta saatiin ensin käsikirjoitus ja partituuri, jotta voisimme tutustua materiaaliin ja päättää haluaisimmeko tehdä sen. Näytelmäkulma lähetti luettavaksi musikaalista Jukka Virtasen dramatisoinnin. Olin kuitenkin kuullut, että käsikirjoituksesta oli muitakin dramatisointeja ja tiedustelin Näytelmäkulmalta myös niiden saatavuutta vertaillakseni tekstejä. Vastaukseksi sain sähköpostitse tiedon: ”Tätä käytetään”. Minulle ei selvinnyt syytä muiden dramatisointien käyttökieltoon, joten oli tyydyttävä saamaani Jukka Virtasen dramatisointiin musikaalista.

Projektiin budjetoitujen tuntien paikka oli koulun tuntisuunnitelmassa vakituinen, joten eri ryhmät työskentelivät samanaikaisesti, joissakin tapauksissa usein myös samassa tilassa. Tässä produktiossa työskentelin koreografian kanssa samanaikaisesti samassa tilassa: vain tilan jakava väliverho laskettiin alas. Toisella puolella verhoa syntyivät koreografiat ja toisella puolella harjoiteltiin kohtauksia. Harjoitusajan alkuvaiheessa työskentelimme niin, että koreografian opetuksessa olivat ne näyttelijät, jotka eivät olleet harjoiteltavassa kohtauksessa. Samaan aikaan orkesteri harjoitteli koulun auditoriossa, ja välillä näyttelijät kävivät harjoittelemassa orkesterin kanssa lauluja. Teimme siis kolmen opettajan kanssa aikataulullista yhteistyötä, jotta esityksen työstäminen olisi sujuvaa.

Kapellimestari otti vastuulleen orkesterin lisäksi myös esityksen kokonaistuotannon ja oli koordinoija koulun ja ulkopuolisten opettajien välillä. Näyttelijät työstivät soololauluja laulutunneillaan, ja tyttöjen laulunopettaja harjoitti myös esityksen yhteislaulut. Puvustuksen opettajan vastuulla olivat pukujen suunnittelun ohjaus ja puvustusmateriaalien hankinta, lavastus ja tarpeisto-hankinnat taas lavastuksenopettajan vastuulla. Tekniikan opettaja huolehti tekniikan ja valojen opetuksesta sekä tekniikan hankinnasta ja laitteiden huolloista. Tekniikan parissa työskentelevien oppilaiden tehtävänä oli suunnitella valot ja äänet sekä vastata tekniikasta esityksissä. Tekniikan ja lavastuksen opetukseen oli budjetoitu pienempi tuntimäärä, joten nämä ryhmät aloittivat työnsä vasta syksyn lopussa.

3.3 Esityksen sovittaminen

Musikaalien sovittamisessa ja muokkauksessa noudatetaan esitysoikeuksia koskevia sopimuksia. Musikaalien kohdalla kyse on niin sanotuista suurista oikeuksista. Näytelmäkulman esityssopimukset edellyttävät, ettei teoksia saa muokata ilman tekijöiden tai heidän edustajansa, tässä tapauksessa Näytelmäkulman, lupaa. Jos teosta halutaan muokata omalle ryhmälle sopivaksi, lupa siihen täytyy kysyä hyvissä ajoin. Näytelmäkulman valvonnassa olevien teosten musiikkioikeudet sisältyvät Näytelmäkulman myöntämiin esitysoikeuksiin. (Teatterikulma 2008.)

West Side Storyn musiikki on sävelletty soitettavaksi orkesterille, johon kuuluu soittimia, joiden soittajia ei löytynyt koulun omista oppilaista. Saimme Näytelmäkulmalta luvan sovittaa partituuria hieman koulun orkesterille sopivammaksi. Käsikirjoitusta muokatessa jaoimme repliikkejä useammalle näyttelijälle, sillä musikaali on käsikirjoitettu kolmellekymmenelle neljälle näyttelijälle ja tässä produktiossa näyttelijöitä oli kolmekymmentä kahdeksan. Opetusproduktiossa oli hyvä, että mahdollisimman monella oli repliikkejä. Tekstiä jaettiin kuitenkin niin, ettei se olennaisesti vaikuttanut roolihenkilöihin.

3.4 Roolivalinnat

Musiikkipainotteisten luokkien oppilailla oli pakollisena oppiaineena produktiotyöskentely, joten näiden luokkien oppilaat olivat automaattisesti valittuja produktioon mukaan, mikäli eivät olleet vielä suorittaneet kurssia. He pystyivät itse vaikuttamaan omien kiinnostusten kohteiden mukaan, mihin opetusryhmään halusivat. Tämä vaikutti olennaisesti lavalla olevan ryhmän kokoon, sillä kaikki mukaan haluavat oli otettava mukaan produktioon. Lavalle näyttelijöiksi pyrkiville järjestettiin audition eli koe-esiintymistilaisuus, joka oli avoin kaikille koulun oppilaille. Tilaisuuden tarkoitus oli helpottaa musikaalin roolitusta, sillä emme tunteneet kaikkia oppilaita ja heidän taitojaan entuudestaan.

Audition pidettiin edellisenä keväänä, jotta päärooleihin valituilla oppilailla oli kesällä aikaa harjoitella soololaulujaan ja ryhmien ohjaajat pystyivät tekemään tekstiin ja musiikkiin vaadittavia muutoksia sekä laatimaan produktion aikataulutusta syksyn aloitusta varten. Auditionissa oppilaita olivat arvioimassa ohjaaja, koreografi, kapellimestari ja lauluopettaja. Audition koostui tanssi- ja laulutehtävistä, jotka suoritettiin yhden iltapäivän aikana. Ensin oppilaat opettelivat koreografian johdolla tanssin, ja tämän jälkeen hakijat tulivat yksitellen haastatteluun sekä lauloivat valitsemansa kappaleen. Näiden tehtävien perusteella valitsimme suurimman osan produktion näyttelijöistä, mutta tietoisesti jätimme rooleja avoimeksi kouluun tulevia uusia oppilaita varten. Koska rooleja oli rajallinen määrä ja lavalla tilaa rajallisesti, edellisissä produktioissa mukana olleita oppilaita jouduttiin jättämään produktion ulkopuolelle.

Pidimme toisen auditionin syksyllä, jolloin kouluun tulleilla uusilla oppilailla oli mahdollisuus hakea mukaan. Näistä hakijoista valitsimme puuttuviin rooleihin sopivat näyttelijät. Produktiossa oli lopulta mukana 38 näyttelijää ja 27 soittajaa orkesterissa. Puvustukseen työryhmään ilmoittautui 11 oppilasta, lavastus- ja tekniikkaryhmiin 21 oppilasta sekä muihin tehtäviin 21 oppilasta. Yhteensä West Side Storyssa oli mukana yli sadan opiskelijan joukko.

Roolivalinnoissa pyrimme ottamaan huomioon projektin opetuksellisen tarkoituksen, joten valinnat perustuivat mahdollisuuksien antamiseen.

Roolivalintoihin vaikuttivat oppilaan laulu- ja tanssitaito, oma persoona ja sen sopivuus rooliin, sekä oppilaan kokonaisvaikutelma. Näiden perusteella annoimme oppilaalle roolin, josta toivoimme hänen pystyvän suoriutumaan. Ohjaajana minulle olisi ollut helpompaa ja turvallisempaa valita isoimpiin rooleihin oppilaita, jotka olivat olleet lavalla aikaisemmin ja työskennelleet kanssani aiemmin, mutta produktion tarkoitus oli antaa mahdollisimman monelle kokemattomalle tilaisuus päästä näyttelämään, oppimaan uusia taitoja sekä kokeilemaan omia rajoja. Tämä edellytti kompromissia taiteen ja pedagogian välillä.

3.5 Esityspaikan valinta

Esitystila määräytyi budjetin ja harjoitusajan mukaan. Harjoitteluajan ollessa näyttelijöillä ja soittajilla sama, oli kaikille osapuolille helpointa harjoitella samassa rakennuksessa. Koulun liikuntasali oli toiminut esityspaikkana edellisinä vuosina, joten päädyimme siihen tässäkin produktiossa, vaikka tiesimme siinä olevan omat hankaluutensa, muun muassa tilan päällekkäisvarausten vuoksi. Pyrimme tällä kertaa välttämään päällekkäisvarauksia informoimalla ajoissa tilan käytöstä.

Harjoitustilat varattiin keväällä ja aikataulut ilmoitettiin muille tilankäyttäjille. Teimme harjoitusaikataulun produktiolle varatulle ajalle ja pidensimme opetusaikaamme iltapäivän tunteihin. Lavasteiden ja tekniikan osalta koulun liikuntasali oli hyvä ratkaisu, sillä tekniikan tavarat sijaitsivat salin varastossa ja lavastajat pystyivät rakentamaan koululla. Tosin salin akustiikka toi haastavuutta tekniikalle orkesterin soittaessa yleisön vieressä ilman erillisiä seiniä. Lavastajille liikuntasalin muuttaminen teatteritilaksi jälkiä jättämättä oli myös haasteellinen tehtävä.

Suurimpana ongelmana oli tilan käyttö muuna aikana. Tämän vuoksi pääsimme tekemään kiinteiden lavasteiden ja tekniikan pystytykset vasta kaksi viikkoa ennen ensi-iltaa. Tätä ennen saliin ei saanut pystyttää mitään pysyvää. Tästä

johtuen siirsimme lisälavarakenteet näyttelijöiden kanssa harjoitusten alussa paikalleen ja harjoitusten loppuun takaisin varastoon.

Ulkopuolisen paikan valinta olisi luultavasti helpottanut pystytys- ja harjoitusaikataulua, mutta samanaikainen työskentely orkesterin kanssa ei olisi ollut mahdollista. Oppilailta olisi myös kulunut aikaa siirtymisiin koululta harjoituspaikkaan ja takaisin.

3.6 Esitysten ajankohdan valinta

Edellisten esitysten ajankohtana oli ollut tammikuu. Koimme tässäkin produktiossa sen olevan hyvä kokonaisuutta ajatellen. Puoli vuotta oli riittävä harjoitusaika, ja lomat toivat oppilaille tarvittavia hengähdystaukoja. Suunnitelman mukaan tammikuun kolme ensimmäistä viikkoa liikuntasali oli vain produktion käytössä ja silloin tapahtuivat lavasteiden ja tekniikan pystytys, orkesterin siirtyminen saliin, esitykset ja purku. Esityksiä oli viikon ajan sekä päivisin että iltaisin. Se oli oppilaille raskas, mutta käytännöllinen ratkaisu sekä salin käytön että muilta tunneilta kertyvien poissaolojen kannalta. Viimeisen esityksen jälkeen salista purettiin kaikki lavasteet ja sali palautettiin alkuperäiseen kuntoonsa. Tämän jälkeen tila oli taas muiden käyttäjien käytössä ja koulu palasi normaaliin arkeensa.

Tammikuu oli esitysten kannalta hyvä ratkaisu myös koko kaupungin kulttuuritarjontaa ajatellen. Tammikuu on yleensä hiljainen kuukausi, sillä tapahtumien ja esitysten harjoittelu on keskeytynyt joulun ajaksi ja niitä jatketaan vielä tammikuun ajan. Tämän vuoksi esitysjankohta oli sopiva juuri kouluprojektille, jonka harjoitukset voitiin ajoittaa tiiviimmin tammikuulle ja esitysten markkinointi ja myynti oli helpompaa vähäisen teatteritarjonnan vuoksi.

4 AIKATAULU

Jokaisen ryhmän opettajan tehtäväksi sovittiin oman ryhmän aikataulun laadinta ja sen noudattaminen. Näin ollen käsittelen vain näyttämöllä olevien oppilaiden aikataulua ja sen eteen tulleita ongelmia.

4.1 Aikataulun laadinta

Aikataulua laadittaessa täytyi ottaa huomioon ryhmän koko ja kohtausten määrä. Ryhmän ollessa iso harjoituksissa eteneminen oli hitaampaa. Kohtausten määrä jaettiin harjoitusaikaan nähden niin, että kaikki kohtaukset oli harjoiteltu ennen ensimmäistä läpimenoa.

Koulutyöskentelyssä työtunti on neljäkymmentäviisi minuuttia tai seitsemänkymmentäviisi minuuttia. Musikaalia harjoiteltaessa harjoitusajan täytyy olla riittävän pitkä, jotta prosessi edistyy ja tulee valmiiksi ajallaan. Tämän vuoksi päädyimme pitämään ensimmäiset kolme kuukautta harjoituksia, jotka kestivät kaksi tuntia ja viisitoista minuuttia kerrallaan. Harjoitusaikoina olivat maanantai- ja torstai-iltapäivät. Viimeisten kahden kuukauden ajan harjoitukset kestivät tunnin pidempään. Lisäksi pidimme viikonloppuharjoituksia kolmena viikonloppuna, jolloin harjoittelimme perjantai-illan ja lauantai-päivän. Nämä pitkät harjoitukset osoittautuivat edistyneimmiksi.

Yhteensä harjoitustunteja kertyi 124. Näiden tuntien aikana harjoittelimme kohtaukset, tanssit ja laulut orkesterin kanssa aina ensi-iltaan asti. Tämän lisäksi oppilaat harjoittelivat laulutunneillaan ja ryhmälaulujen harjoituksissa yhteensä noin sata tuntia, joten kokonaisuudessaan käytettävissämme oli 224 tuntia harjoitusaikaa. Verratessa tätä ammattiteattereiden musikaalin harjoitusaikatauluun, joka karkeasti laskettuna on vähintään kahden kuukauden harjoitusajalla 320 tuntia (*KUVIO 2.*), voidaan havaita produktion valmistuneen perustuntimäärän alittavalla aikataululla. Harjoitusaikataulut ovat kuitenkin arvioituja laskelmia, sillä produktion todellisia tuntimääriä on mahdotonta laskea

ja ammattiteattereissa tuntimäärä riippuu produktiosta. Nämä laskelmat ovat siis oletettuja tunti-arvioita.

Teattereiden työtuntiarvio

2 kuukautta = 8 viikkoa

viikossa 5 työpäivää

8 vko x 5 työpäivää = 40 työpäivää

työpäivän pituus 8 tuntia

40 x 8 = 320 tuntia

Tämän projektin tunti-arvio

työaika 42 päivää

työpäivän pituus 2 h 15 min x 27 kertaa = 60 h 45 min

työpäivän pituus 3 h 15 min x 8 kertaa = 26 h

viikonlopputunnit 3 x 11 h = 33 h

muut tunnit 4 h

tunnit yhteensä 123 h 45 min

+ noin 100 h (laulutunteja) = noin 224 h

KUVIO 2

Teatterialan työehtosopimuksessa harjoitusaika määritellään seuraavanlaisesti:

” Teatteri varaa normaalimittaisen esityksen valmistamiseen sen vaikeusastetta vastaavan määrän harjoituksia. Harjoitusten määrästä sovitaan ennakolta ohjaajan tai koreografin kanssa kuitenkin niin, että ohjaajan vaatimuksesta on normaalimittaiselle esitykselle järjestettävä vähintään 40 harjoitusta. Harjoituksella tarkoitetaan työtilannetta, jossa kaikki esitykseen osallistuvat näyttelijät tai tanssijat/sirkustaiteilijat ovat tarvittaessa käytettävissä”
(Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, 3§.)

Produktion harjoitustunnit määräytyivät koulutuntien mukaisesti. Lisäsimme tunteja annetun tuntimäärän yli eheän kokonaisuuden saavuttamiseksi.

Saimme suunnitelluksi harjoitusaikataulumme neljäkymmentäkaksi harjoitusta, joista kaksi viimeistä harjoitusta olivat kenraaliharjoituksia, joissa oli yleisö paikalla. (*Taulukko 1.*)

Taulukko 1.

Näyttelijöiden harjoitusaikataulu

PVM	AIKA	TILA	KOHTAUS
ELOKUU			
TO 23.8	14.45-17	sali	info + tanssi
MA 27.8	14.45-17	sali	lukuharjoitus
TO 30.8	14.45-17	sali	1. Kohtaus
SYYSKUU			
MA 3.9	14.45-17	sali	1+2
TO 6.9	14.45-17	sali	2 + 3
MA 10.9	14.45-17	sali	3+4
TO 13.9	14.45-17	sali	4+5
MA 17.9	14.45-17	aula	5+6
TO 20.9	14.45-17	aula	6+7
MA 24.9	14.45-17	aula	7
TI 25.9	18->	auditorio	vanhempainilta
TO 27.9	14.45-17	aula	1. näytös Koeviikko alkaa
LOKAKUU			
MA 1.10	14.45-17	aula	8
TO 4.10	14.45-17	sali	9+10
MA 8.10	14.45-17	sali	11+12
TO 11.10	14.45-17	sali	13
PE 12.10	17-21	sali	illanvietto
LA 13.10	11-18.00	sali	2. näytös + tanssit+ musat
MA 15.10	14.45-17	sali	korjaukset
TO 18.10	14.45-17	sali	Tanssinumerot bändin kanssa
SYYSLOMA			
MA 29.10	14.45-17	sali	1+2+3
MARRASKUU			
TO 1.11	14.45-17	sali	4+5+6
MA 5.11	14.45-17	sali	7+8+9
TO 8.11	14.45-17	sali	10+11+12
MA 12.11	14.45-17	sali	13
TO 15.11	14.45-17	sali	Bändi saliin
MA 19.11	14.45-17	sali	Tansseja
TO 22.11	14.45-17	sali	Tansseja
MA 26.11	14.45-17	sali	1.näytös Koeviikko alkaa
TO 29.11	14.45-17	sali	2.näytös

Taulukko 1. (jatkuu)

JOULUKUU

MA 3.12	14.45-18	sali	tanssit+ musa
MA 10.12	14.45-18	sali	tanssit + musa
TO 13.12	14.45-18	sali	1. näytös
PE 14.12	17-21	sali	Kohtauksia
LA 15.12	11- 18.00	sali	kohtauksia
MA 17.12	14.45-18	sali	2. näytös
TO 20.12	14.45-18	sali	Läpimeno

JOULULOMA

TAMMIKUU

TO.3.1	14.45-18	sali	Lämmitys	
MA 7.1	16-20	sali	kohtauksia	Lehdistötilaisuus
TO 10.1	14.45-18	sali	Läpimeno	
PE 11.1	17-21	sali	Läpimeno	
LA 12.1	11-18.00	sali	hiontaa+ läpäri	
MA 14.1	14.45-18	sali	Läpimeno	
TI 15.1				
KE 16.1	18.00	sali	Ensi-ilta	
	aamu +			
PE 18.1	18.	sali	Esitys x2	
LA 19.1		16 sali	Esitys	
SU 20.1		16 sali	Esitys	
	aamu +			
MA 21.1	18.	sali	Esitys x2	
	aamu +			
TI 22.1	18.	sali	Esitys x2	
	aamu +			
KE 23.1	18.	sali	Esitys x2	

Harjoitusaikataulua laatiessani pyrin ennakoimaan aikatauluun vaikuttavia asioita. Niitä olivat koreografin poissaolot, tilaongelmat ja koeviikot. Koreografin poissa ollessa teimme isoja joukkokohtauksia kaikkien oppilaiden ollessa käytettävissäni. Muina kertoina pyrimme mahdollisimman tehokkaaseen ajankäyttöön yhtä aikaisella opetuksella, jotta oppilaat pääsisivät harjoittelemaan kohtauksia ja tanssimaan mahdollisimman paljon. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että oppilaat jotka eivät olleet harjoittelemassa kohtausta, olivat tanssimassa verhon toisella puolella.

4.2 Harjoitusaikataulussa pysyminen ja ongelmat

Aikataulun laadittuani sain kuulla ensimmäisestä tilaongelmasta. Liikuntasalissa oli syksyllä ylioppilaskirjoitukset, joiden aikana emme päässeet harjoittelemaan tilaan. Ensimmäisen tiedon mukaan harjoitussalin käyttökielto kestäisi syyskuun puolivälistä lokakuun alkuun. Tein uuden aikataulun, jossa oli otettu huomioon salin käyttörajoitukset. Toista harjoitustilaa ei tiedetty vielä alkusyksystä, joten merkitsin harjoitusaikatauluun harjoitukset koulun aulaan. Teatterialantyyttö sopimuksessa puhutaan työtiloista seuraavanlaisesti:

”Teatteri järjestää esityksen harjoituksia varten tilan, joka vastaa kooltaan ja luonteeltaan esityksen tarpeita sekä täyttää työskentelyrauhan vaatimukset. Teatteri järjestää ohjaajalle, dramaturgille, koreografille ja scenografille rauhallisen ja muutoin työtä vastaavan työtilan. Erikseen sovittaessa työntekijä voi työskennellä muualla kuin teatterin tiloissa.”

(Teatterialan työehtosopimus, 6§.)

Harjoitusten käynnistyttyä pyrimme pitämään kiinni kohtausaikataulusta. Oppilaat ilmoittivat jo alussa poissaolonsa, ja nämä huomioitiin harjoitusaikatauluja suunniteltaessa. Liikuntasalin muiden käyttäjien kanssa pyrittiin tekemään kompromissiratkaisuja ongelmatilanteiden sattuessa. Tällöin muun muassa toisen salia jakavan verhon takana opeteltiin tansseja ja toisen verhon takana pelasi liikuntaryhmä ja verhojen väliin jäävällä alueella tehtiin kohtauksia.

Tilaongelmien suurin yllätys oli harjoitusten siirtyminen aulaan ja käytäviin kuukauden ajaksi. Alkuperäisen informaation mukaan harjoittelu kestäisi muissa harjoitustiloissa kaksi ja puoli viikkoa. Todellisuudessa liikuntasali oli poissa käytöstä jo viikkoa aikaisemmin. Aulassa harjoittelu rytmittyi pitkälti muiden koulun oppilaiden välituntien mukaan. Niiden aikana toimin lähinnä poliisina, jotta ryhmän ulkopuoliset ihmiset pysyisivät poissa häiritsemästä harjoituksia. Myös tanssit harjoiteltiin käytävässä tai aulassa. Tämän aulassa vietetyn kuukauden aikana käytännössä tipahdimme harjoitusaikataulusta olosuhteista johtuen. Työrauhaa ei ollut, eikä edistymistä tapahtunut. Helpotukseksi pääsimme

harjoittelemaan kahdeksi harjoituskerraksi viereisen koulun saliin, jossa pystyimme työskentelemään kunnolla.

Aula-jakson jälkeen palasimme normaaliin harjoitusaikatauluun, mutta eteen tuli toinen tilaongelma: salin käyttö koeviikkojen aikana. Harjoittelu koeviikkojen aikana järjestettiin niin, etteivät oppilaat turhaan joutuneet odottelemaan harjoitusten alkua normaalien tuntien loputtua. Aloitimme harjoitukset kaksi tuntia normaalia harjoitusaikaa aikaisemmin. Koulun ulkopuolisina opettajina emme osanneet ottaa huomioon muiden salinkäyttäjien tunteja, joten koeviikkojen aikana seisoskelimme odottamassa tuntien loppumista oven ulkopuolella.

Saimme lopulta kirittyä harjoitusaikataulua kiinni ripeällä kohtausharjoittelulla. Nopeassa työtahdissa näyttelijöiden henkilökohtainen ohjaus kärsi kuitenkin huomattavasti. Olisi ollut hyvä antaa näyttelijöille aikaa olla lavalla, toistaa kohtauksia useamman kerran ja tarttua ohjauksessa pieniin yksityiskohtiin, mutta valitettavasti siihen ei enää ollut aikaa.

Tekniikan ja puvustuksen osalta tuli myös hieman kiire. Viimeisen viikon aikana saimme kuulla yhden puvustajan lähteneen työryhmästä jo loppusyksystä ja kyseisen puvustajan vastuulla olleet puvustukset olivat tekemättä. Työryhmien yhteistyöllä nämäkin puvut valmistuivat kenraaleihin. Tekniikan osalta toimittiin liian lyhyellä pystytysajalla. Tekniikkaopiskelijat pääsivät laittamaan valoja ja äänentoistoa saliin vasta puolitoista viikkoa ennen ensi-iltaa. Työpäivän pituus venyi pystytysaikana tarkoituksettoman pitkäksi, ja oppilaille tekniikan harjoittelu valojen ja äänien osalta jäi lyhyeksi.

5 HARJOITTELU

5.1 Harjoittelun eteneminen ja sujuvuus

Aloitimme produktion koko työryhmän infotilaisuudella, jossa oppilaille selvennettiin, millaiseen produktion he ovat sitoutumassa ja mitkä ovat produktion tavoitteet. Infotilaisuuden jälkeen produktion harjoitukset alkoivat ja

näyttelijät jäivät saliin harjoittelemaan tansseja. Suurimmalla osalla heistä ei ollut kokemusta teatterista eikä tanssista, joten näyttelijäntyön perusharjoituksia tehtiin kohtausharjoitusten lomassa. Harjoittelun alkuvaiheessa oli myös huomioitava tutustumismahdollisuus ja teetettävä ryhmäytymisharjoituksia, sillä kaikki eivät entuudestaan tunteneet toisiaan. Näyttämöharjoittelu painottui ensin tekstin opetteluun, fysiikan kehittämiseen ja roolihahmojen luomiseen. Näiden jälkeen keskityttiin kokonaisuuksien harjoitteluun. Kohtausharjoitukset etenivät kronologisessa järjestyksessä juonen selkeyttämiseksi. Oppilaat tekivät kotiläksyinä roolialalyysit ja pohtivat näyttelijäntyötä kirjallisesti.

Harjoittelussa positiivisena koin kohtausten ja koreografioiden yhtäaikaisten harjoittelun samassa tilassa. Ryhmien vaihtaminen oli helppoa ja nopeaa ja eteneminen harjoituksissa sujuvaa. Koreografioiden ja kohtausten muutoksiin pystyimme koreografin kanssa reagoimaan heti, joten suurimmaksi osaksi turhalta työltä vältyttiin. Negatiivisena puolena oli työrauhan puuttuminen. Liikuntasalin tilan jakavan verhon toiselta puolelta kuuluvien äänien takia oli opeteltava työskentelemään niin, ettei antanut muualta tulevien äänien ja impulssien häiritä. Suurten tanssikoreografioiden valmistuttua yhdistimme opetuksemme ja saimme työrauhan. Koulun aulassa vietetyn ajanjakson aikana työrauha oli kokonaan kateissa ja tilanne kaoottinen.

Ensimmäisen viikonloppuharjoittelun jälkeen oppilaat tunsivat toisiaan paremmin ja harjoittelu eteni hyvin. Näkyvää tulosta syntyi päästyämme tekemään isoja kokonaisuuksia. Oppilaiden ei tarvinnut kiinnittää niin paljon huomiota tekstin muistamiseen, ja he pystyivät leikittelemään rooleillaan.

Ennen joulua oli läpimeno, jota oli katsomassa koko työryhmä. Silloin kaikki näkivät kokonaisuuden ja mihin asioihin täytyi kiinnittää huomiota ennen ensi-iltaa. Joululoman jälkeen alkoivat viimeiset ponnistelut. Musikaalin lopullinen muoto valmistui ensi-iltaa edeltävänä viikonloppuna, jolloin hiottiin lopputulosta ja olivat viimeiset läpimenot ennen maanantain ensimmäistä yleisökenraalia. Tulevan ensi-illan aiheuttama jännitys lisäsi oppilaiden motivaatiota ja intensiivisyyttä lavalla. Musikaalin rytmi asettui paikoilleen läpimenojen edetessä kohti ensi-iltaa.

5.2 Ryhmäytyminen

Kaikki harjoitusajan alun harjoitukset tähtäsivät ryhmän keskinäisen luottamisen syntymiseen ja tutustumiseen. Tuntien vähyydestä johtuen ryhmäytymis-harjoitukset tehtiin produktion aikataulun ehdoilla kohtausharjoitteluun liitettynä. Ryhmän harjoittellessa alkuaikana eri ryhmissä ryhmäytymisessä kesti normaalia kauemmin. Yhteiset viikonloppuharjoitukset olivat ehdottoman tärkeitä tämän vuoksi. Ensimmäinen iltaharjoitus käytettiin koko työryhmän yhteiseen illanviettoon, jossa tutustuimme toisiimme pelaten palloa, syöden ja kertomalla hieman itsestämme. Seuraavana aamuna aloitimme harjoitukset normaalisti, mutta tunnelma oli jo aivan toinen. Oppilaat tutustuivat harjoitusajan ulkopuolella ja syntyi ryhmä, joka halusi tehdä hyvän produktion. Tämä näkyi rohkeutena olla lavalla ja kokeilla omia rajojaan roolissa. Näiden viikonloppujen aikana edistymme kaksi kertaa normaalia nopeammin. Hyvä ryhmähenki näkyi lopputuloksessa myös yleisölle.

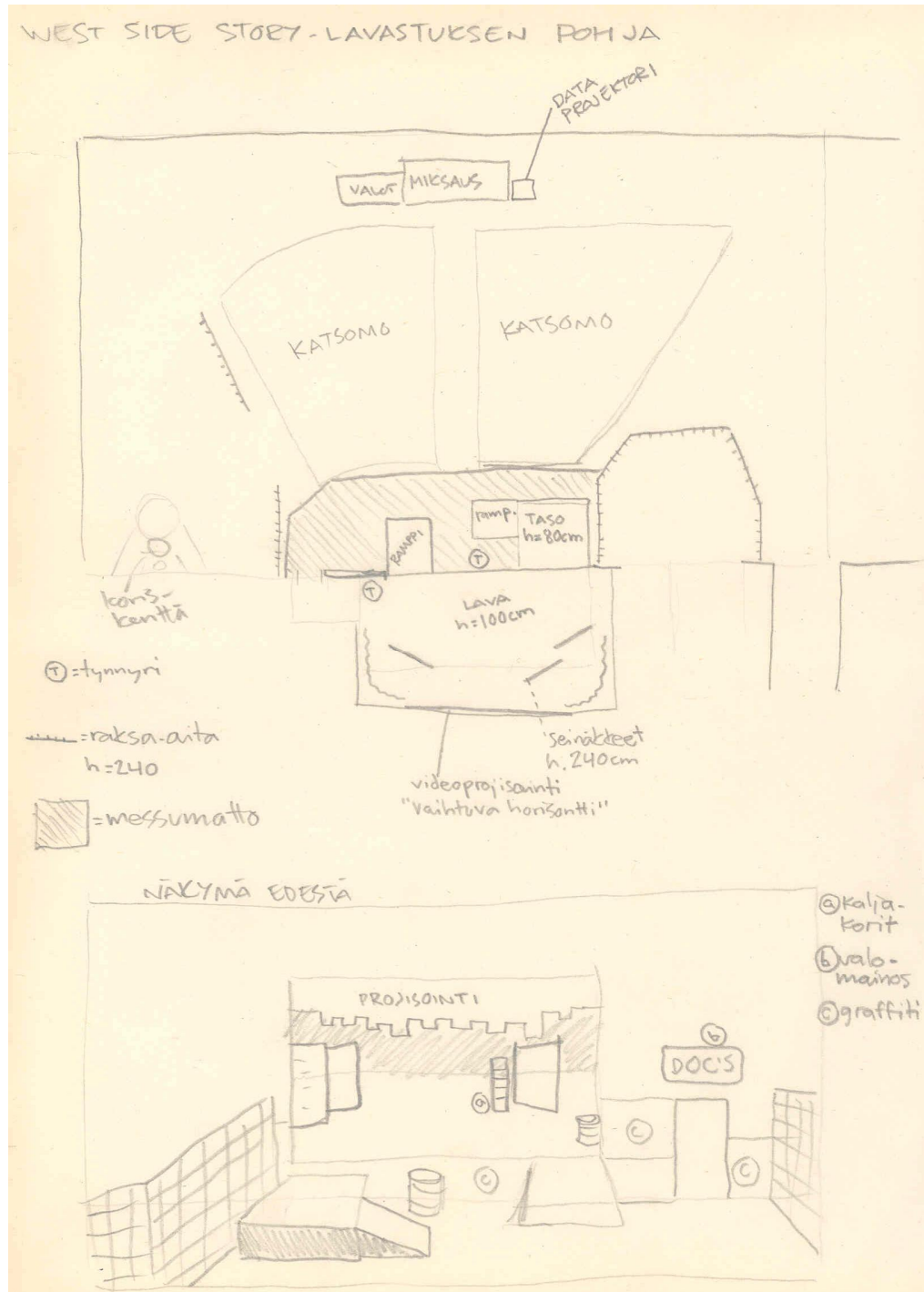
5.3 Tilan käyttö

Liikuntasalin muuttaminen teatteritilaksi oli lavastajille haasteellinen tehtävä. Tilan käyttö oli suunniteltava tarkkaan suurten ryhmäkohtausten ja lavan sivussa olevan kolmenkymmenen henkilön orkesterin vuoksi. Kaikkien oli mahdollista lavalle yhtä aikaa, ja lavarakenteiden sekä lavasteiden täytyi olla turvallisia. Orkesteri sijoitettiin katsomosta katsottuna vasemmalle, aidatun alueen sisäpuolelle. Pyrin ohjauksissani rikkomaan *lava*-käsitystä ja ohjaamaan kohtauksia lavan ulkopuolelle. Lavan eteen lisättiin pienempi lava ja irtorampit suurentamaan esitystilaa.

Tilan ongelmaksi muodostui tasakatsomo, jonka vuoksi koko esitys olisi pitänyt näkyvyyden vuoksi ohjata lavalle. Kokeiltuani tilan antamien mahdollisuuksien mukaan kohtauksia eri puolille salia, päädyin lopulta tekemään katsojille ikävän ratkaisun ohjaamalla kohtauksia myös lattiatasoon. Lavasteiden osalta pyrimme minimalismiin. Kaikki ylimääräiset elementit, joita musikaalissa ei konkreettisesti käytetty, karsittiin pois. Tilan rajallisuuden vuoksi suurten lavasteiden liikuttelu

oli mahdotonta, joten lavasteratkaisuissa päädyimme pysyviin, yksinkertaisiin lavasteisiin. Kohtausten tilavaihdot tehtiin valoilla, ei lavasteilla. Esityksessä käytettiin projisointia musikaalissa esiintyvien vuorokauden aikojen havainnollistamiseksi. Tilan ollessa mahdollisimman yksinkertainen, se antoi näyttelijöille mahdollisuuden liikkua vapaammin. (KUVIO 4.)

Tilan pohjapiirros lavasteineen

KUVIO 4

6 OHJAAJA VAI OPETTAJA

6.1. Ammatti-identiteetti

Koulutuksemme Lahden ammattikorkeakoulun musiikkiteatterin koulutusohjelmassa kattaa musiikkiteatterin perusopit ja tutkintonimikkeemme on Muusikko AMK. Mielestäni tämä antaa ammattiosaamisestamme hieman vääranlaisen kuvan. Työtehtävissäni olen joutunut pohtimaan ammatti-identiteettiäni ja työnimikkeitäni ja todennut niiden muuttuvan työnkuvan perusteella. Tämän projektin edetessä pohdin yhä enemmän ammattinimikkeen, työnimikkeen ja työnkuvan yhteensopivuutta, sekä oman työskentelyni turvattomuutta työtilanteiden epäkohdissa.

Jouduin produktiossa seuraavanlaiseen työnimike- ja työtehtäväongelmaan: Minut palkattiin ohjaamaan musikaali eli toimenkuvani oli musikaalin rakentaminen ja kokonaisvastuu lopputuloksesta. Olen ohjannut teatteria, mutta en ole opiskellut ohjaamista, enkä myöskään ole opiskellut pedagogiaa. Oppini perustuvat täysin siihen, mitä olen omilta opettajiltani oppinut ja mitä käytännön työskentely teatterissa on opettanut. Ennen kuin ehdin aloittaa työtehtäväni oppilaitoksessa, nimikkeeni koulun vuosikalenterissa oli ilmaisutaidon opettaja. Heräsi kysymys: oliko tehtäväni ohjata hyvä taiteellinen kokonaisuus vai opettaa oppilaille näyttelemistä ja musikaalin peruselementtejä, vai kaikkea sekaisin? Käytännössä oli otettava huomioon myös produktion tulosvastuu. Produktion päätarkoitus oli oppia, mutta sen oli myös samalla oltava tuottava. Ennen kuin esityksen harjoittelukausi alkoi, laadittiin budjetti, mutta koulun puolesta meitä kehoitettiin valmistamaan esitys mahdollisimman pienillä kuluilla. Tämän vuoksi pohdimme, kuinka esityksen kulut katetaan ja kuinka paljon katsojia tarvitaan, että esitys on tuottava. Sitten toivoimme pääsevämme tavoitteeseen. Tuolloin pohdin, kumpi rooli minulla on: opettaja vai tuottavan produktion ohjaaja?

Opettajana mielestäni produktion tarkoituksena oli antaa oppilaille uusia kokemuksia, rohkeutta ja esiintymiskokemusta. Oppilaan kannustaminen ja tukeminen oli mielestäni tärkeää, ja pyrin edistämään jokaisen henkilökohtaista kasvua heidän omien resurssiensa mukaan. *Opettaja-minäni* joutui kuitenkin

antamaan periksi *ohjaaja-minälleni*, koska käytännössä opettamiseen ei ollut aikaa. Oli siis edettävä silläkin uhalla, ettei oppilas lopulta ole oppinut yhtään mitään muuta kuin seisomaan lavalla niin kuin ohjaaja käskee. Koulun näkökulmasta minun odotettiin olevan opettaja ja tietävän koulun käyttäytymismallin etukäteen. Onneksi meitä ulkopuolisia opettajia neuvottiin ja pidettiin ajan tasalla työryhmämme muiden opettajien toimesta.

Ohjaajana taiteellisen tason säilyttäminen on minulle tärkeää. Haluan tehdä tasokasta teatteria ja olen tarkka siitä, että esitys pysyy sellaisena millaiseksi se on ohjattu. Teatterialan työehtosopimuksessa työryhmän työtä suojellaan seuraavanlaisesti:

”Esityksen valmistuttua siihen ei saa tehdä muutoksia neuvottelematta kyseisten vastuualueitten suunnittelijoiden kanssa”
(Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, 4§.)

Mielestäni esitysten tehtävänä on harjoitella, kuinka esitystä toistetaan monia kertoja ilman, että se muuttaa muotoaan. Esitysten aikana esitys kasvaa ja kehittyy, mutta sen täytyy tapahtua sovitussa rajoissa. Opettajana olisin kokenut mielekkääksi opettaa ensin näyttelijäntyön perusteita ja vasta sitten työstää musikaalin kohtauksia. Ohjaajana taas olisin mielelläni aloittanut musikaalin kohtausten työstämisen heti ja pitäytynyt pelkästään niiden tekemisessä tiukan aikataulun vuoksi.

Välillä pedagogisten tavoitteiden oli väistyttävä tulosten saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa. Tuolloin pohdin, olisiko ollut hyvä, että oppilaat olisivat käyneet näyttelijäntyön peruskurssin ennen osallistumistaan suureen produktion? Tuolloin ohjaajana olisin voinut paremmin keskittyä produktion valmistamiseen. Tällöin myös oppilaalla olisi ollut jo ennakolta perusoppia ja tietoa, millaista näyttämötyöskentely on ja mitä se vaatii. Tämä olisi mielestäni ollut ihannelilanne, mutta tässä tapauksessa se ei ollut mahdollista.

6.2. Palkkaus

Produktion palkkauksen mukaan olin epäpätevä sivutoiminen tuntiopettaja, jonka palkkaus sovittiin kurssien määrän mukaisesti eli työskentelin urakkapalkalla. Käytettyjen työtuntien todellista määrää en laskenut, sillä työskentelin myös opetustuntien ulkopuolisella ajalla. Seuraavista laskelmista voi verrata ohjaajan ja opettajan palkkauksen eroja.

Ohjaaja

Palkkahinnoittelu Teatterialan työehtosopimuksen mukaan määräytyy kuukausipalkkaa saavien mukaan tehtävänimikkeittäin. Palkat määräytyvät seuraavalla tavalla:

Kuukausipalkkainen ohjaaja: 1949,12-3297,86

Vieraileva ohjaaja: peruspalkka + kerroin 5,5 (musikaalissa)

Joissakin pienemmissä teattereissa palkkaus tapahtuu sopimuksen mukaan. (Teatterialan työehtosopimus, 4§ käytettävät kertoimet.) (Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, 4§.)

Opettaja

Palkkahinnoittelu on kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukainen. Palkat lukiossa määräytyvät seuraavasti:

Lukion tuntiopettaja 1775,73- 2465,91

Sivutoiminen tuntiopettaja: peruspalkka 1734,65

Tuntipalkka 11.41

(Länsi-Pohjan OAJ, Uuden opettajan opas 2008.)

7 PRODUKTION TULOKSEN ARVIOINTI

7.1 Esitykset

Päiväesitykset myytiin paikallisille koululaisryhmille. Ilta-esitykset olivat avoimia yleisöesityksiä. Lähes kaikki esitykset olivat loppuunmyytyjä. Teatterissa esityksen muotoa tarkkaillaan esityskaudella ja sitä kutsutaan esityksen valvomiseksi. Valvoin koreografin kanssa vuorotellen esityksiä. Teatterialan työehtosopimuksen mukaan esitysten valvonta suoritetaan seuraavan säädöksen mukaan.

”Esityksen valvonnasta sovitaan teatterin johdon sekä ohjaajan, koreografin ja scenografin kesken.”(Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, 4§.)

Katastrofin tapahtuessa kokonaisvastuu olisi ollut minun ja koreografin vastuulla, mutta niiltä kuitenkin vältyttiin. Oppilaat saavuttivat hyvän ryhmähengen ja toivon vaikutuksen näkyneen heidän muussakin kouluelämässään. Se on mielestäni tärkein asia, jonka produktion vetäjänä pystyin antamaan oppilaille.

7.2 Oma arviointi

Produktioon palkattuna ohjaajana oletin työolosuhteiden olevan ammattimaisia. Käytännössä jouduin pohtimaan ohjaajan ja opettajan työnkuvaa ja sopeutumaan kullakin hetkellä minulta vaadittuun rooliin. Minun olisi pitänyt osata ennakoida tulevat ongelmat jo aikaisemmin ottamalla selvää koulun aikatauluista ja tilan käytöstä. Tällöin olisi vältytty harjoitusajan tuhlaamiselta. Informaation huono kulku hidasti työtäni ja aiheutti ylimääräisiä ongelmia. Käytävä-jakson aikana pohdin, miksi produktio valmistetaan, jos siihen ei ole varattu tarvittavia resursseja. Työryhmän tapaamiset säännöllisin väliajoin olisivat helpottaneet kokonaisuuden hallintaa ja olisimme pystyneet reagoimaan ongelmiin välittömästi.

Musikaali oli kuitenkin tärkeä osa oppilaiden opiskelua, joten pyrin omalta osaltani ikimuistaisen kokonaisuuden luomiseen. Oppilaiden edistymistä oli mielenkiintoista seurata, ja se antoi syyn jatkaa työskentelyä hankalissakin olosuhteissa.

8 POHDINTA

Koen tämän projektin olleen itselleni opettavainen, sillä ensimmäisen kerran jouduin pohtimaan työnimikkeeni ja työtehtävän paikkaansa pitävyyttä, sekä miettimään turvattomuuttani työkentällä. Käydessäni keskusteluja musiikkiteatterin alalla työskentelevien kollegoideni kanssa eteeni tulleista ongelmista havaitsin epäselvien työtilanteiden ja kokemieni ongelmien olevan yleisiä, mutta mistä ei keskustella ääneen. Kirjallista materiaalia vastaavista ongelmista en löytänyt, joten halusin itse tutkia aihetta oman työprosessini kautta.

Oikeuteni ongelmatilanteissa sekä työtehtäviäni turvaava ammattiliitto jäivät minulle edelleen epäselviksi. Koulutusohjelmastamme on valmistunut jo kolme vuosikurssia ja suurin osa valmistuneista työskentelee teatterin parissa. Tiedustellessani teatterin alalla työskentelevien valmistuneiden kollegoideni työnhakutilanteita, työkentällä eteen tulleita ongelmia ja työtehtäviä, havaitsin, etten ollut ainut, joka etsi ammatti-identiteettiään ja pohti ammattiliittojen merkitystä. Olemmeko me niitä ”avustajia”, joille teatterinjohtajat voivat tarjota alipalkattuja töitä, koska emme kuulu näyttelijäliittoon? Vai olemmeko me niitä opettajia tai ohjaajia, jotka opetamme tai ohjaamme musiikkiteatteria, mutta emme kuitenkaan ole muodollisesti päteviä ammattiin. Vai olemmeko me niitä teatterintekijöitä, jotka eivät oikein tiedä, mihin työtehtäviin sijoittuisivat valmistuttuaan? Osa kollegoistani on liittynyt Muusikkojen liittoon, osa Teatteri- ja media-alan liittoon. Osa heistä taistelee vielä päästäkseen näyttelijäliittoon, toiset eivät ole liittyneet mihinkään edellä mainituista liitoista.

Produktion edetessä opin, että ongelmia olisi voinut ehkäistä, jos olisin osannut ennakoita ne ennen aloittamista. Myöhemmin niihin oli vaikea puuttua. Tämä opetti myös, että työtehtävän on kokonaisuudessaan oltava selvä kaikille

työryhmäläisille ennen produktion aloittamista. Produktion myötä jouduin myös miettimään ammattisuuntautumistani ja ammatti-identiteettiäni ja sen kehittämistä tulevaisuudessa haluamaani suuntaan. Ammatti-identiteetti muotoutuu pitkälti siitä, mihin itse suuntaa koulutuksensa ja mielenkiintonsa.

Musiikkiteatterikoulutusta ei ole suunnattu varsinaisesti mihinkään, vaan sen tehtävänä on antaa työkaluja musiikkiteatterin parissa työskentelemiseen.

Aloittaessani opiskelun vuonna 2003 musiikkiteatterin suuntautumisvaihtoehdossa opinto-opas määritteli linjan tavoitteen seuraavanlaisesti:

Musiikkiteatterin suuntautumisvaihtoehto

Suuntautumisvaihtoehdossa suoritettavan tutkinnon nimike on muusikko AMK. Suuntautumisvaihtoehto tarjoaa mahdollisuuden opiskella erilaisia musiikkiteatterin taitoja ja sijoittua opintojen jälkeen teatterin palvelukseen tai muihin estradiesiintymistaitoja vaativiin tehtäviin. (Musiikin laitoksen opinto-opas 2003.)

Koulutuksen ei ole siis tarkoituskaan pyrkiä antamaan ammattia, vaan oppilaan vastuulle jää ammattinimikkeen hankkiminen lisäkoulutuksella sekä ammatti-identiteetin kehittäminen. Jokainen opiskelija tekee töitä ja hankkii lisäoppeja oman mielenkiinnon ja kykyjen mukaan opiskelun ohella. Näkemykseni mukaan tämä neljän ja puolen vuoden koulutus on vain perusta tulevaisuuden opiskeluille ja sitä minun olisi pitänyt itselleni selventää, etten turhaan olisi yrittänyt etsiä koulutuksemme päämäärää. Koen, että koulutuksemme on ehdottoman tärkeä, sillä vastaavaa opetusta ei saa muualta Suomesta. Koulutusohjelmastamme valmistuu päteviä ihmisiä moniin teatterin alan töihin, mutta kuinka vakuutamme sen muulle ammattikentälle? Olen kohdannut työtilanteita, joissa olen joutunut todistelemaan pätevyyttäni. Epäselväksi on kuitenkin jäänyt, kuinka voin vakuuttaa pätevyyteni ohjaajana tai opettajana musiikkiteatterissa, jos minulla ei ole opettajan tai ohjaajan koulutusta, mutta kylläkin koulutus musiikkiteatterin tekemiseen. Mielestäni kaikkea ei voi opetella kirjoista lukemalla, vain käytännön työ näyttää työn todellisen puolen ja opettaa lopulta ammattilaiseksi. Tätäkin tosiasiaa soisin arvostettavan enemmän. Opetusproduktioiden myötä olen joutunut etsimään itsestäni opettajan ja itselleni oman tavan opettaa. Olen tarkkaillut

itseäni opettajana ja pyrkinyt oppimaan tekemistäni virheistä ja kehittämään itseäni sillä saralla.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on helpottaa muiden vastaavanlaisissa työtilanteissa työskentelevien työprosesseja. Teatterialan ulkopuolisille tämän työn tarkoituksena on selventää teatterialalla työskentelevien työtehtäviä ja niiden ongelmia. Muodollisesti asiat voivat näyttää selkeiltä, mutta käytännön työskentely saattaa olla jotain aivan muuta. Olenko ohjaaja, opettaja, laulava näyttelijä vai kaikkea näitä sopivasti sekaisin vai kenties ihan jotain muuta? Vielä tässä vaiheessa olen ohjaaja opettajana tai opettaja ohjaajana, miten sitä sitten katsoo.

LÄHTEET

Internet lähteet:

Länsi-Pohjan OAJ,

<http://personal.inet.fi/yhdistys/lansipohja/sivut/psiht/palkka.htm>, 20.3.2008

Näytelmäkulma,

http://www.dramacorner.fi/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=19&Itemid=56, 12.3.2008

<http://www.westsidestory.com/> , 12.3.2008

Teatterialan työehtosopimuslähteet:

Teatterialan työehtosopimus 2007-2010 , Liite 7: Ohjesääntö, Esityksen valmistaminen 1§ Työryhmä, s.99

Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, liite 7: Ohjesääntö, Esityksen valmistaminen 3§ Harjoitukset, s.100

Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, liite 7: Ohjesääntö, Esityksen valmistaminen 6§ Harjoitus- ja työtilat, s. 102

Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, liite 7: Ohjesääntö, Esityksen valmistaminen 4§ Esityksen taiteellisen tason säilyttäminen

Teatterialan työehtosopimus 2007-2010, liite 8: Vierailevan ohjaajan, koreografin, skenografin, valo- ja äänisuunnittelijan teatterityöehtosopimus, 4§ Käytettävät kertoimet, s.103

Kuvat

1. www.performanceriverside.org

2. Lavastajan pohjapiirros